

ОТЧЕТ

на деканското ръководство

на Философско-историческия факултет при ПУ „Паисий Хилендарски“

доц. д-р Красимира Кръстанова, доц. д-р Сийка Ковачева,

доц. д-р Валентин Петрусенко

за периода март 2015-февруари 2016 г.

Кадрово състояние

През изминалата учебна 2014-2015 година кадровото състояние на катедрите се стабилизира, като успешно приключиха процедурите за академичната длъжност професор (1), за академичната длъжност доцент (3 и 1 в процедура), осъществи се прехвърляне на 1 доцент от ФИСН във ФИФ за катедра Философия. Преминаха успешно процедурите за научната степен „доктор на науките“ – „доктор на науки за културата“ (1), „доктор на теологичните науки“ (1), предстои приключването на процедурата за „доктор на историческите науки“; беше успешно защитена дисертация за образователната и научна степен „доктор“ (1). Надяваме се в близко бъдеще да се подготви и да защити успешно още 1 колега, предстои и още едно зачисляване в докторантура. По този начин ще можем напълно да отговорим на изискванията на ЗВО и правилника на ПУ. Това състояние показва ясната тенденция за повишаване на качеството в академичната подготовка и израстване на преподавателския състав.

През отчетния период бяха **назначени 2 нови колеги с научната степен доктор в катедра Философия**. В тази катедра за кратък период от време се пенсионираха 2 професори и напусна 1 доцент. Макар експертната група от преминалата преди 3 години акредитация да препоръча повече хабилитирани преподаватели, възможното беше да се назначат млади колеги, а един хабилитиран преподавател се прехвърли от друг факултет. **Положителната страна на новите назначения е, че съставът на катедрата се подмлади, а още по-важно е, че се осъществи приемственост.**

Програми и прием в специалностите на ФИФ

ФИФ предлага 8 специалности в 9 бакалавърски (една предстояща), 20 магистърски и 4 докторски програми в 4 професионални направления. От тази година ще предложим 1 нова бакалавърска програма („Културен туризъм“), разработени са 5 нови магистърски програми – „Археология и археологическо културно наследство“ (1 за специалисти и 1 за неспециалисти), „Биополитика и обществено здраве“, „Гражданско образование и обществени и хуманитарни науки“, „Културен мениджмънт“, „Туризъм и културно наследство на Балканите“ (съвместно с Филиала на ПУ „Любен Каравелов“, гр. Кърджали). Всички новосъздадени програми целят да удовлетворят актуални нужди на пазара на труда, и са разработени съвместно с културния, туристическия и образователния сектори.

Всички специалности, предлагани от ФИФ са акредитирани, като неотдавна получихме резултата от успешната акредитация на специалностите от направление 3.1., през 2015 г. приключи проверката по САНК на специалност Философия, а в началото на 2016 – и на специалност Теология. Предстои нова акредитационна процедура за тези две специалности, като единият доклад самооценка вече е готов и предаден, а другият – предстои да бъде довършен до края на втория семестър.

Данните от КСК показват интереса на младежите към специалностите на ФИФ. Приемът в бакалавърските програми на ФИФ започва да намалява от 2014-2015 г., когато е бил 88.13% от очакваните 100%, и достига до 71.12% за 2015-2016 академична година. И тази година най-много студенти са приети в специалност „Социология на правото, икономиката и иновациите“, а най-малко – в специалност „Социална антропология“. Сравнението на данните от запълнените планирани места в КСК 2014-2015 и 2015-2016 г. показва отлив от специалностите във ФИФ като цяло. Най-висок интерес запазва специалност „История“ з.о. (124%), следвана от „Теология“ р.о. (100%), „Социология и науки за човека“(77.14%) и „Социология на правото, икономиката и иновациите“ (72%) .

Чрез магистърските програми факултетът се стреми да отговори на изискванията на пазара на труда и да подготви професионалисти в по-тесни сектори. Броят на приетите студенти в тях също намалява – от 107 приети през 2014-2015 г. на 79 души за 2015-2016 г. Отново най-голям брой студенти са се записали в „Дипломация и международни отношения“, ръководена от доц. Румяна Комсалова, а две от новосъздадените магистърски програми („Културен мениджмънт“ – 14 души; „Археология и археологическо културно наследство“ – 11 души) също се радват на добър интерес.

Докторските програми в научно направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата са предпочитани от младите хора, търсещи развитие на своята кариера. При приема на докторанти конкуренцията се оказва доста висока. Беше анализиран досегашният опит в обучението на докторанти и, за да предложим по-високо качество на подготовка, се създаде докторантско училище за направлението и общ изследователски семинар с ръководители доц. днк Мария Шнитер и проф. д-р Иван Чалъков. Това е начин да се повиши качеството на обучението в направлението, както и да се отговори на препоръките, направени при първоначалната акредитация.

Финансови параметри

Приемът на студенти в специалностите на ФИФ определя и финансовите параметри. Приходът се изгражда най-вече от приема в бакалавърските програми, към които се добавят субсидиите на докторските програми и обявените бройки държавна поръчка за магистърските програми. Най-големият разход е за издръжка на щатните преподаватели, както и в графата „други“, в които са заложили разходи за командировки, вкл. за онази част от нощувките на щатните преподаватели, които се поемат от Факултета.

Досега са предприети следните стъпки за оптимизиране на учебния процес, така че да се намалят разходите. В началото на 2015-2016 г. учебните планове бяха преработени, така че часовете да не надвишават повече от 2 595 ч. за учебния план на бакалавърска специалност „История“ р.о. и „Археология“; в специалност „История“ з.о. – 1440 ч. Оптимизираните учебни планове на тези специалности залагат и на нов подход за избираемите часове, както и на нови дисциплини, с което да обогатят съдържанието на преподавания материал.

Опитваме се да намалим и разходите за хонорувани преподаватели, като се разширят предложенията за избираеми дисциплини в рамките на ФИФ и ПУ за сметка на външните преподаватели. Преподаването на английски език за специалностите Етнология и Социална антропология премина на обучение по нива, а не по курсове.

Следва да се уточни, че финансовите условия стават все по-трудни след намаляването на субсидиите по специалности:

код	направление	субсидия	Намалена субсидия
2.2.	История и археология	1108.80	920.30
2.3.	Философия	1108.80	887.04
2.4.	Религия и теология	1108.80	887.04
3.1.	Социология, антропология, науки за културата	1108.80	1042.80

Предприети мерки

Очевидно е че трябва да се предприемат нови мерки, с които да се засили интересът на кандидат-студентите. Какво направихме в това отношение дотук?

1. Важно място за популяризиране на специалностите на факултета има групата по КСК, ръководена от доц. д-р Симеон Кацаров, в която активно участие взимат доц. д-р Сийка Ковачева, доц. д-р Стойка Пенкова, гл. ас. д-р Мария Петрова, ас. д-р Адриана Любенова. Те предложиха добър анализ на кандидатстудентската ситуация и излязоха с предложение за дейности. Документ по този повод беше приет на ФС (Протокол № 93/ 9.11.2015), но за да могат препоръките да се превърнат в действие, е нужно желание и активна позиция на катедрите, което се случва трудно.
2. Сайтът на ФИФ постоянно се актуализира, а от началото 2016 г. вече имаме и вариант на английски език. За това бих искала да благодаря на CartLab и гл. ас. д-р Атанас Терзийски (за поддръжката на сайта), гл. ас. Милена Кацарска (за добрия превод), както и на всички сътрудници на катедрите към Факултета Валентина Атанасова, Гергана Димитрова, Десислава Иванова и Кремена Цанкова, които систематично обновяват информацията.
3. Създадох се страници в социалните мрежи както на ФИФ, така и на отделни катедри, бакалавърски и някои магистърски специалности, а също и на Студентския историко-археологически клуб „Проф. Велизар Велков“. В тях постоянно се представят дейностите и случващите се събития. Затова трябва да благодаря отново на сътрудниците на катедрите към Факултета, а също и на АКЕА „Медиатор“, които постоянно добавят нова информация. В момента страницата има 1 046 последователи, а всяка седмица публикуваната информация достига до над 2 500 души.
4. Катедрите преосмислиха учебните планове, за да отговарят по-добре на нуждите на пазара на труда. Бакалавърската програма „Културен туризъм“ и магистърската програма „Културен мениджмънт“ бяха създадени с помощта съответно на туристическия и на културния сектори, а в управлението им участват известни национални и европейски професионалисти като членове на Експертните съвети към програмите. Целта е сближаване на университетското образование с изискванията на работодателите.
5. Направиха се предложения за промени в Националната класификация на професиите и длъжностите, от които бяха приети 5 – в него намериха място новите професии: „социален антрополог“, „специалист по културен туризъм“, „мениджър, туризъм“, „куратор“, „уредник на културна институция“. Оттук нататък катедрите трябва да използват този резултат за рекламиране на специалностите. Освен това, стъпките за промяна на НКПД трябва да продължат, за да може повече от предлаганите от нас бакалавърски и магистърски специалности да съответстват на утвърдените в класификатора професии.
6. С подготовката на рекламни материали се подпомага работата на катедрите за представяне на специалностите. Разработени са диплянки за всички специалности и в

момента се довършва общата за Факултета диплома, в която се представят всички специалности от трите квалификационни степени на обучение. Половината от сумата за отпечатване се предоставя от ПУ, а останалата половина – от магистърските програми, ръководени от доц. д-р Румяна Комсалова и доц. Красимира Кръстанова.

7. Тук следва да отбележим усилията на преподавателите от катедра теология за популяризиране на обучението в нашия факултет чрез шатрата на централния градски площад, на доц. Симеон Кацаров и други преподаватели от катедра История и археология за разпространение на информацията в региона на южна България, пресконференциите, организирани от катедра Социология на правото, икономиката и иновациите, откритите лекции и срещите на преподаватели от катедра Социология и науки за човека с ученици и учители от пловдивските средни учебни заведения и други. Катедра Етнология предложи на училищата от града и региона конкурс, който може да се приеме като кандидатстудентски изпит за прием в специалността. Много активна в организацията на тази дейност е гл. ас. д-р Борислава Петкова. Този опит се прилага и в настоящата кандидатстудентска кампания.

Надявам се катедрите да преосмислят и активизират връзката си с училищата, както и да приложат нови форми на популяризиране на специалностите, които организират, за да могат да запознаят с тях учениците, така че през учебната 2016-2017 г. да имаме достатъчно кандидат-студенти.

Организация на учебния процес

Основна задача на деканското ръководство беше подобряването на организацията на учебния процес чрез повишаване на информираността на студентите относно квалификационните характеристики, учебните планове на специалностите, възможностите за студентска мобилност по време на обучението и възможностите за продължаване на образованието в магистърски и докторски програми във факултета. Прие се практиката в сътрудничество с Учебен отдел и Студентски съвет Катедрите да организират информационни дни в началото на всяка учебна година и за разясняване на тези въпроси. На тези и други срещи със студентите се подчертава значението на редовното посещение на лекциите, включването на участието в семинари като част от оценката за изпита, и се разясняват начините за записване на студентите в курсовете по избираеми дисциплини.

С решение на ФС (Протокол № 91/01.06.2015 г.) се въведе практиката на задължителни заверки, с цел да се повиши посещаемостта и отговорното отношение на студентите към учебния процес. Анализът на резултатите показва неефективност на тази мярка, затова Деканският съвет предложи заверките да отпаднат, а преподавателите да използват кредитната система за активно участие на студентите в образователния процес.

Ръководството постави три акцента в стремежа към по-високо качеството на обучението – поощряване на студентската научно-изследователска дейност, връзката на обучението с реалната икономика и приложните аспекти на социалното знание. По първата насока може да се отчете успешното участие на наши студенти и докторанти в конкурсите на университета за финансиране на научни проекти на млади учени. През 2015-2016 г. има два проекта: на доц. д-р Стойка Пенкова („Езикът на омразата – хейтърският дискурс и отношението към „Другия““) и на доц. д-р Добринка Парушева („Граници и социална мобилност“), в които участват докторанти и студенти. Ръководството на ФИФ съдейства за получаване на средства за отпечатване на сборници от студентски научно-изследователски дейности на Историко-археологическия клуб „Проф. Велизар

Велков“ и на студенти от специалностите „Етнология“ и „Социална антропология“. Сайтът на ФИФ също е отворен за електронни публикации на студенти, докторанти и преподаватели.

Вторият акцент беше осъществен с промяна в лекционните курсове, при която на преден план излизат уменията на студентите за изследване, анализирание и управление на социални процеси, за идентифициране на новопоявили се проблеми и предлагане на ефективни решения. Продължават стъпките в електронното обучение с участието на преподаватели от ФИФ. Голямо значение се придава и на по-добрата организация на летните практики и стажове на нашите студенти. Опитът от организираните от проекта на МОН „Студентски практики“ продължи да се прилага. Създадените тогава контакти с над 60 ментори и работодатели са основата за продължаване на тази насока в нашата работа и след прекратяването на проекта. Вече имаме подписани над 30 договора с конкретни работодателски организации, което е добра основа за разширяване на връзките с бизнеса. Смятаме, че този процес трябва да се задълбочи, като започнат конкретни разговори и дискусии с работодатели.

Третият акцент се откроява в подкрепата на дейности на неправителствени организации, такива като Асоциацията за култура, етнология и антропология „Медиатор“ и Център за култура „Траскейа“, създадени от възпитаници на специалностите Етнология и Културен туризъм и културно проектиране, които работят в областта на приложните проекти. Тук трябва да добавим и активната работа на Сдружение на православните богослови „Св. Паисий Хилендарски“, които и през тази година продължават да участват в програмата „Да бъдем толерантни“, имат специална програма за работа с лишени от свобода в затвора в гр. Пловдив, работят с Домове за възрастни хора, с Дневен център за хора с физически и ментални проблеми, със Защитено жилище за хора с умствена изостаналост, както и с родители на деца с аутизъм или умствена изостаналост в съучастие със Сдружение „Паралелен свят“. Преподаватели и студенти създадоха клуб за иконопис, който вече създаде първите си творби. Изключително активни са гл. ас. д-р Маргарита Загарова, ас. д-р Адриана Любенова и студентката Галина Тодорова.

Научно-изследователска работа

Научноизследователската работа е от първостепенно значение за издигане на престижа на ФИФ и поддържане на високо качество на обучение. Тази важна област на дейността за всеки университет се развива главно в две направления – научноизследователска дейност и научни форуми. Едното касае разпределението на целевите средства, отпускани от МОН и разпределяни на конкурсна основа от Фонда за научни изследвания към НПД. Понастоящем приключва двугодишния цикъл и главното внимание беше отделено към успешното представяне и рецензиране на междинните отчети. Същевременно беше лансирана нова инициатива за подкрепа на факултетите при реализирането на научни конференции, като за ФИФ беше отпуснато още едно допълнително финансиране, с което през есента на 2015 г. се реализираха юбилейните сесии на двете катедри по социология. Освен отбелязването на 20 години от стартирането на обучението по социология в ПУ, тези форуми привлякоха значителни внимание сред научните среди и пловдивската общественост. През есента и зимата на 2015-2016 г. бяха въведени нови правила за дейността на НПД, с което се конституира и втори управителен съвет към зам. ректора по научна и проектна дейност. Така ФИФ има свое представителство и в двата управителни съвета на ПУ, които пряко са отговорни за провежданите политики в сферата на научната и проектната дейност.

През 2015-2016 г. екипи от преподаватели работят в 4 научни проекта – 1 от тях финансиран от ФНИ на ПУ и 3 – международни. Факултетът участва и в проекти за научна инфраструктура и

организира преподавателски и студентски научни форуми. Предстои представянето на Факултета на университетския „Форум Наука“ в гр. Хисар, където екипите от изследователи и млади учени ще представят своите проекти.

Все още имаме затруднения в публикационната дейност, която да отговаря на високи научни стандарти. Предстои да се справим с предизвикателството да публикуваме в списания с импакт фактор или поне в реномирани рецензирани научни списания. Последните промени в закона за висше образование дават възможност 50% от дейността на учените в университетите да бъде тясно свързана с научни изследвания. Как тези промени ще бъдат отразени в правилата за работа на ПУ предстои да видим, а и да участваме активно в тяхното разработване.

Международна дейност

През изминалата година международната дейност се фокусираше основно върху мобилностите по програма Еразъм+ в рамките на установените договорни отношения на факултета с наши чуждестранни партньори. ФИФ остава да е на водещо място по брой и обхват на билатералните споразумения, които са над 30 на брой и включват университети от 11 европейски държави.

В същото време към ФИФ проявиха интерес и други чуждестранни партньори, които по своя инициатива реализираха две посещения с изнасяне на интересни лекции пред колегите от факултета. По отношение изпълнението на плана за студентски мобилности, при 4 отпуснати места за факултета, бяха избрани общо 8 души с отпуснати още 4 допълнителни места. Прави впечатление засиления интерес и значителния брой сред заминаващите на докторантите във ФИФ, което е гаранция за едно по-зряло сътрудничество. При преподавателските мобилности бяха ни отпуснати 5 места, след което бяха дадени още две допълнителни места. Повишава се интересът и на пребиваващи във ФИФ чуждестранни студенти, което без съмнение показва, че има с какво да заинтригуваме студенти и преподаватели отвън.

Същевременно активно се развиваха контактите на колегите от факултета по различни индивидуални програми, което намери място в отчитането на научната дейност на факултета. Желателно е обаче да имаме повече информация за постиженията на колегите и това да бъде отразявано на интернет страницата на факултета. С окомплектоването на страницата и на английски език ще можем да постигнем една по-значима видимост на колегията и на факултета като цяло сред международната академична общност.

Качество на обучението

Разбирайки необходимостта от поддържане на високо качество на обучение, Комисията за управление и контрол на качеството на образователния процес с председател доц. Сийка Ковачева продължи редовните проучвания на студентското мнение. Анкетите вече се провеждат онлайн, като се търсят начини да се увеличи броят на попълнените карти. Изказваме благодарност на д-р Атанас Терзийски и административните секретари във ФИФ за провеждането на анкетното допитване и на главен асистент Донка Кескинова за обработката и анализа на информацията от анкетите. За по-задълбочено вникване в проблемите на студентите в обучението Комисията по качеството препоръча организирането на повече срещи между преподавателския състав на катедрите и студентите. В процес на разработка е нов инструмент за проучване мненията на завършилите студенти за получените знания и умения, както и техните препоръки за подобряване връзката на обучението с изискванията на пазара на труда. В сътрудничество с Центъра за кариерно развитие беше планиран тазгодишния открит семинар на Комисията по качеството на

тема „Приложение на ролевите игри в обучението на студентите”, който ще се проведе до края на месец март.

Атестиране

Факултетната Комисия по атестиране с председател доц. Валентин Петрусенко организира редовно процедурите по атестации. Към времето на провеждането на Общото събрание на факултета през 2015 г. беше реализирана първата атестация на колегите, които бяха в графика на техните текущи отчети. В момента тече атестирането на втората голяма група от колеги (общо 13 души), и то протича съгласно графика на личните им досиета в отдел „Човешки ресурси”, като следва да завърши в края на месец март, за да бъде одобрено от Факултетния съвет през април. Към атестирането на академичната дейност на колегите от факултета се добавя и друго важно отчитане на цялостната научно-изследователска дейност на ФИФ, по изискване от Наредба # 3 от МОН, публикувана през месец ноември 2015 г. С това цялостно се променя методиката на финансирането на университетите и трябва да се отбележи, че всички катедри много отговорно приеха задачите отчетите ни да бъдат налични в срок, 29 февруари.

Изпълнение на задачите от отчетния период

Смятаме, че сме работили отговорно и ефикасно върху поставените в края на миналия отчетен период задачи, които бяха:

1. Привличане на кандидат-студенти в трите степени на обучение от балканските страни;
2. Разширяване на разработването на учебници, сборници от текстове и други учебни помагала за подобряване подготовката на студентите;
3. Въвеждането на елементи от електронно обучение и разработването на електронни библиотеки;
4. Разработването и провеждането на студентските допитвания онлайн;
5. Издаване на сборници с научни разработки на наши студенти-докторанти, магистри и бакалаври.

От всички тях сме затруднени с привличането на обучение на студенти от балканските страни – засега имаме само двама студенти от Гърция – един в бакалавърска програма „Етнология“ и един в магистърската програма „Културен мениджмънт“. За да се постигне тази цел, са необходими съвместните усилия на всички катедри, а и предлагането на образователна програма, която би заинтересувала чуждите студенти. Тази задача остава и за следващия период.

Що се отнася до създаването на учебни помагала, то всяка специалност вече е разработила рийдъри. Тази практика следва да се поддържа.

В образователния процес са въведени елементи от електронно обучение. В университета е акредитирана средата за електронно обучение и при желание, катедрите могат да разработят и акредитират дистанционно обучение.

Анкетите за студентските мнения за обучение са разработени он-лайн и е осъществено пилотно допитване. Предстои организиране на редовното анкетиране на студентите онлайн.

Започна издаването на сборници с разработки на наши студенти – подготвени са две издания. Факултетното ръководство ще направи всичко възможно за издаването и на други научни публикации на студенти и докторанти от всички специалности.

Предстоящи задачи

За следващия период пред ръководството стоят следните конкретни задачи:

1. По-тясна връзка с бизнеса и учредяване на форум за работодатели
2. Постепенно преминаване към публикуването на научни изследвания в списания с импакт фактор или рецензирани издания
3. Създаване на база Алумни
4. Разширяване на разработването на учебници, сборници от текстове и други учебни помагала за подобряване подготовката на студентите
5. Продължаване на въвеждането на елементи от електронно обучение и разработването на електронни библиотеки
6. Провеждане на онлайн допитвания с по-широко участие на студенти и алумни
7. Продължава грижата за издаване на сборници с научни разработки на наши студенти – докторанти, магистри и бакалаври.

Допълнение – Прием по Постановление за условията и реда за утвърждаване на броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища и за приемане на Списък на приоритетните професионални направления от 23 март 2016 г.

Бих искала ФС да приеме извиненията ми, че не се придържам само към текста на приетия вече доклад, но обстоятелствата се промениха и смятам, че е редно всички да бъдат осведомени по този въпрос.

През следващата академична година приемът на студенти ще се осъществява според новите правила на МОН, които идват като резултат от приетото Постановление за условията и реда за утвърждаване на броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища и за приемане на Списък на приоритетните професионални направления от 23 март 2016 г.

шифър	Област на висше образование и професионално направление	общо	Заявен прием преди постановлението
2.2.	История и археология	34	67
2.2.	Философия	12	25
2.4.	Религия и теология	14	35
3.1.	Социология, антропология, науки за културата	70	157

Тук искам да изкажа благодарност на нашия ректор проф. Запрян Козлуджов за допълнително извоюваните бройки, което е постигнал в разговори с МОН.

Макар да имам известни опасения от прилагането на финансовия модел, функциониращ в университета, при тези нови обстоятелства, Ректорът ме убеди, че са необходими мерки, които са доста непопулярни и ще ни поставят пред нелек избор и действия. На декански съвет вече бяха направени първите предложения:

Да се оптимизира щатният състав на ФИФ, като се намали броят на преподавателите чрез освобождаване от целите и половинките щатове, от които няма задължителна необходимост;

Да се пенсионира преподавателите, навършили пенсионна възраст;

Да се спре заплащането на нощувките на щатните преподаватели, като университетът предложи преференциални цени.

Да се намалят до минимум хоноруваните преподаватели и да се потърсят по-добри възможности за вътрешен обмен на преподаватели от различни катедри.